

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
07 Ekim 2019
Tarih :
Sayı : 879

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

26.09.2004 tarihli 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda değişiklik yapılmasına dair kanun teklifi ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Ecz. Gamze TAŞCIER

Ankara Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI		
Tali Komisyon	Kadın Erkek Fırsat Eitliği	
Esas Komisyon	Adalet	
Tarih :	14 Ekim 2013	Esas No: 2/2264

TBMM
KANUNLAR ve KARARLAR BŞK.LİGİ

07 Ekim 2019

Numara.

TBMM
GELEN EVRAK

07 Ekim 2019

No:

545727

EBYS'ye AKTARILMIŞTIR

GEREKÇE

Modern toplumların en önemli özelliklerinden biri, “keyfiyetin değil, yasaların yönetimi” şeklinde genel olarak tanımlanan “hukuk devleti”dir. Ancak toplumlar geliştikçe bu genel tanımlama yeterli olmamıştır. Kapsamı genişlemiş, ayrıntıları çoğalmış ve yeni nesil haklara göre tanımlama değişmiştir.

Yasaların varlığının tek başına hukuka uyulduğu ya da adaletin tecelli ettiği anlamına gelip gelmediği önemli bir sorudur. Uygulamaya bakıldığında bu soruya olumlu cevap vermek mümkün değildir. Uygulayıcılar bu konuda merkezi konumdadır. Yasa yapıcılarının yanında uygulayıcıların ve/veya mahkemelerin, yasanın özüne ve gelecekte toplumun ihtiyaçlarına göre yeniden şekillenmesinde ne derece önemli rolü olduğu açıktır. Ancak her şeye karşın yasaların bazı durumlara ve suçlara ilişkin iyi biçimde çerçeve çizerek, yoruma yer vermeyecek şekilde katı düzenlemeler yapması mecburidir. Bunun en güncel örneklerinden biri de kadına şiddettir.

Kadına şiddet konusu, bazı toplumları, kültürel kodları ve tarihi geçmişi nedeniyle daha fazla ilgilendirse de artık uluslararası mücadele gerektiren ve herhangi bir ülke sınırlarını aşan niteliktedir. 1789 Fransız Devrimi’nden kısa bir süre sonra, 1791 yılında Kadın ve Yurttaş Hakları Bildirgesi kabul edilmiş ve “kadın özgür doğar ve erkeklerle haklar bakımından eşittir” diye bir hükümle tarih sahnesinde yerini almıştır. Gerisi ise bir mücadelenin tarihidir. 1946 yılında Birleşmiş Milletler (BM) Ekonomik Sosyal Konseye bağlı Kadının Statüsü Komisyonunun Kurulması, çeşitli hukuki düzenlemeler için de zemin olmuştur denebilir. 1979 Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Kaldırılması Sözleşmesi, 1984 Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’ne 7 Nolu Ek Protokol, 1993 Kadınlara Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Bildirge, 2011 Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi’nin yanında, Uluslararası Çalışma Örgütü’nün (ILO) kadınlara dair düzenlemeleri önemli uluslararası hukuki metinlerdir. Tüm bunlara rağmen dünyanın ve ülkemizin geldiği nokta, kadın hakları ve özellikle kadına şiddet konusunda yetersiz boyuttadır.

En güncel uluslararası bağlayıcılığı olan ve Türkiye’nin de imzaladığı 2011 Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi ya da bilinen adıyla İstanbul Sözleşmesi, oldukça önemli bir belgedir. Çünkü biyolojik veya hukuki, ailevi bağ olup olmadığına bakılmaksızın ev içi şiddetin (örneğin eski veya mevcut eşler, evlilik dışı partnerler, birlikte ikamet edilen aile fertleri, akrabalar veya

birlikte ikamet edilen başkaları tarafından yöneltilen şiddetin) ve kadınlara yönelik her türlü şiddetin önlenmesi ve bunlarla mücadeleye ilişkin standartlar öngören ve Avrupa ülkelerini hukuki olarak bağlayan ilk belgedir.

İstanbul Sözleşmesi'nin 3. maddesinde kadına şiddet, "kadınlara karşı bir insan hakları ihlali ve ayrımcılık" olarak tanımlanmıştır. Yaşama hakkının ise insan haklarının en başında yer aldığı vurgulanmaktadır. Yine aynı sözleşmenin 4. maddesinde "Taraflar herkesin, özellikle de kadınların, gerek kamu gerekse özel alanda şiddete maruz kalmaksızın yaşama hakkını yaygınlaştırmak ve korumak için gerekli olan yasal ve diğer tedbirleri alacaklardır" ifadeleri kadın cinayetlerinin önlenmesi konusunda bu sözleşmenin önemini ortaya koymaktadır. Yalnızca bu hükümler bile Türkiye açısından da sözleşmeyi özel bir konuma taşımaktadır. Çünkü Türkiye'de 10 yılda kadına yönelik şiddet, kadın cinayetleri taciz ve tecavüz yüzde bin 400 oranında artmıştır. Sadece 2018 yılında 440 kadın, erkekler tarafından öldürülmüş, bin 217 çocuk istismar edilmiş, 26 çocuk öldürülmüştür. Birçok uluslararası sözleşmenin yanında, onlara uygun biçimde ulusal çapta yapılan hukuki düzenlemelerin kadına şiddeti önlemede yetersiz olduğu, bu nedenle yasal düzenlemelerdeki eksikliklerin giderilmesi gereğinin yanında eğitimden toplumsal farkındalığa topyekûn bir mücadelenin şart olduğu anlaşılmaktadır.

Her geçen gün sayısı artan kadın cinayeti, kadına yönelik şiddet davalarında karşılaşılan durumlar da kadına şiddet konusunda mücadelenin araçları hakkında da ipucu vermektedir. En çok başvurulmuş ceza indirim gerekçeleri olarak "haksız tahrik" ve "mahkemede iyi hal" gibi "bahaneler" karşımıza çıkmaktadır. "Karım bana bakmıyordu, yemeğimi yapmıyordu", "evden erkek sesi geliyordu", "erkeklığime laf etti", "bana küfretti", "çocuğum benden değil dedi", "başka biriyle görüşüyordu" gibi gerekçeler ya da "aşırı sevgi, tutku indirimi" ya da "mahkemede kravat taktı" gerekçeleriyle maalesef iyi hal veya haksız tahrik indirimi uygulanmaktadır. Ortaya çıkan sonuç açık ve nettir: Uygulanan bu indirimler kadına şiddeti arttırmaktadır. Erkekler tahrik indirimlerinden cesaret almakta ve bu indirimler cinayetleri özendirilmektedir.

Hukuk sistemi eğer eril bir özellikteyse, "haksız tahrik", kadınlardan çok erkeklerin karakteristik davranış biçimlerine uygun olarak yapılandırılmış ve tanımlanmış olmaktadır. Tahrik edici söz ya da davranışın failde ani öfke ve kızgınlığa, ardından hareket serbestisinin ani ve geçici olarak kaybına sebebiyet verdiği, hareket serbestisinin kısıtlanması sebebiyle fail tarafından tahrik edici söz veya davranışa karşı hemen vakit geçirilmeksizin şiddet kullanılarak karşılık verilmesi gerektiği karene olarak kabul edilmektedir. Bazı hukukçular ise bu kareneyi

doğrudan ve tartışmasız kabul ederek yorum yapmaktadır. Uygulamada ülkemizde de bu yorum şekliyle sıklıkla karşılaşılmaktadır.

Son olarak akademisyen Ceren Damar cinayetinin ilk duruşmasında sanığın, daha önceki ifadesini değiştirdiği, kopya çektiği ve hakkında tutanak tuttuğu için öldürdüğünü itiraf ettiği ifadesinin yerine ‘ilişkileri olduğunu, kendisinden uzak durduğu için kopya işlemi yapıldığını, tehdit edildiğini’ söylemesinin “tahrik indiriminden” yararlanmaya çalıştığı biçiminde yorumlanması, bu indirimleri tekrar kamuoyunun gündemine taşımıştır.

Bu bağlamda, 26.09.2004 tarih ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nda çeşitli değişiklikler yapılarak, “tahrik”, “iyi hal” gibi indirimlerin düzenlenmesi; kadın cinayetlerinde ve cinsel istismar suçlarında indirim uygulanmaması amaçlanmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1 - İstanbul Sözleşmesi olarak da bilinen ve Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin de taraf olduğu Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi'nin hükümlerine uyum sağlanması amacıyla, şiddet eylemlerinin gerçekleştirilmesinden sonra başlatılan ceza davalarında kültür, töre, din, gelenek veya sözde "namus"un gerekçe olarak öne sürülmesinin haksız fiil olarak kabul edilemeyeceği ve bu gerekçelerle haksız tahrik indirimi uygulanamayacağı hüküm altına alınmaktadır.

MADDE 2 – Kasten öldürme ve nitelikli halleri, işkence ve neticesi itibariyle ağırlaşmış işkence, cinsel saldırı ve çocukların cinsel istismarı suçlarından mahkum olanların takdiri indirimden yararlandırılamayacağı hüküm altına alınmaktadır.

MADDE 3 – Yürürlük maddesidir.

MADDE 4 – Yürütme maddesidir.

**5237 SAYILI TÜRK CEZA KANUNU'NDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR
KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 26.09.2004 tarihli 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 29. maddesine aŐaĐıdaki fıkra eklenmiŐtir.

“(2) Suçun kadına veya çocuğa karşı kültür, tre, din, gelenek veya sözde namus gerekçesiyle iŐlenmiŐ olması durumunda bu madde uygulanmaz.”

MADDE 2– 5237 sayılı Kanun'un 62. maddesine aŐaĐıdaki fıkra eklenmiŐtir.

“(3) Bu Kanunun 82, 94, 95, 102 ve 103 nc maddelerinde düzenlenen suçlardan mahkm olanlar hakkında bu madde uygulanmaz.”

MADDE 3- Bu kanun yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer.

MADDE 4- Bu kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

